

# NOPRATINĀŠANAS TELPAS STANDARTS



Šis materiāls ir veidots ar Latvijas un Šveices sadarbības  
programmas finansiālu atbalstu.  
Par materiāla saturu atbild nodibinājums „Centrs Dardedze”

Materiālu izstrādāja: Nodibinājums „Centrs Dardedze”, Talsu novada krīžu centrs, Krīzes centrs ģimenēm ar bērniem “Paspārne”, Nodibinājums “Centrs Valdardze”, Nodibinājums „Latgales reģionālais atbalsta centrs „Rasas pērles”, Rīgas domes Labklājības departaments.

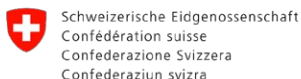
Teksta redaktors: Imants Zariņš

Grafiskais dizains un noformējums: Laura Ozoliņa

Tipogrāfija: SIA „Adverts”



OAK  
FOUNDATION



Finansē Šveices Konfederācija un Latvijas Republika no Latvijas un Šveices sadarbības programmas līdzekļiem paplašinātajai Eiropas Savienībai  
[www.swiss-contribution.lv](http://www.swiss-contribution.lv)

Šis materiāls ir veidots ar Latvijas un Šveices sadarbības programmas finansiālu atbalstu Latvijas un Šveices sadarbības programmas apakšprojekta „Bērns kā cietušais vai liecinieks kriminālprocesā” (līguma Nr. 2010.CH04/mic-135/03) ietvaros. Par materiāla saturu atbild nodibinājums „Centrs Dardedze”.

Izdevums līdzfinansēts „OAK fonda” projekta „Making a difference: Joint community response to child abuse in Zemgale district, Riga, Latvia” ietvaros.

# SATURS

<b>Ievads</b> .....	<b>3</b>
<b>Nopratināšanas telpas kritēriji</b> .....	<b>4</b>
Uzgaidāmā telpa .....	4
Nopratināšanas telpas izvietojums.....	4
Telpas pielietojums .....	5
Telpas izmēri .....	5
Logi .....	5
Grīda.....	5
Sienas.....	6
Durvis .....	6
Mēbeles un interjera priekšmeti, to izvietojums .....	6
Apgaismojums .....	7
Palīg līdzekļi .....	7
Tehniskie līdzekļi nopratināšanas pārraidīšanai Un ieraksta veikšanai .....	7
Aparatūras telpa .....	8
Aparatūras operators .....	8
<b>Pielikums</b> .....	<b>9</b>

## IEVADS

Pateicoties Latvijas un Šveices sadarbības programmas finansiālajam atbalstam apakšprojektā „Bērns kā cietušais vai liecinieks kriminālprocesā” ( līguma Nr. 2010.CH04/mic-135/03), nodibinājums „Centrs Dardedze” ir izstrādājis nopratināšanas telpas standartu.

Nopratināšanas telpas standarta izstrādē esam izmantojuši vairāku valstu (Polijas, Vācijas, Lielbritānijas) labās prakses piemērus, kā arī apkopojusi savu pieredzi, veikuši tās novērtēšanu un pilnveidošanu. Standarts precīzi nosaka prasības nopratināšanas telpai, lai nodrošinātu maksimāli kvalitatīvu nopratināšanas gaitu no tehniskā iekārtojuma viedokļa, ņemot vērā bērna psiholoģiskās īpatnības, kā arī tiesvedības juridiskos aspektus.

Standarts paredzēts kā vadlīnijas nopratināšanas telpas izvietojumam, iekārtošanai, tehniskajam nodrošinājumam un izmantošanai. Tas ietver ieteikumus, ko vajadzētu ievērot iestādēm, kas piedāvā kriminālprocesā iesaistīto bērnu nopratināšanu ar tehnisko līdzekļu un psihologa starpniecību.



# NOPRATINĀŠANAS TELPAS KRITĒRIJI

Profesionāļiem ir jā rūpējas, lai bērna nopratināšana noritētu, neradot viņam papildu traumējumu. Viens no veidiem, kā to panākt, ir nopratināšanu veikt bērnam draudzīgā vidē un veidā. Tikpat svarīgi, lai nopratināšanu veiktu, izmantojot tehniskos līdzekļus, kas pasargātu bērnu no atkārtotas nopratināšanas un tiešas līdzdalības tiesas procesā. Bērna vajadzībām atbilstoša nopratināšanas telpa ir tāda, kurā ir bērnam draudzīga vide, atbilstošs tehniskais nodrošinājums un informatīvie materiāli bērnam un viņa vecākiem.

## Uzgaidāmā telpa

Tā ir pirmā telpa, kurā bērns un viņa atbalsta personas ieiet, atnākot uz nopratināšanu, tādēļ ir svarīgi parūpēties, lai bērns un viņa vecāki sajostos gaidīti un bērnam būtu iespēja aktīvi pavadīt laiku patīkamā veidā. To var panākt, ja telpā ir ērti krēsli, grāmatas un žurnāli, atbilstoši bērna vecumam, rotaļlietas, piederumi, lai bērns varētu zīmēt vai krāsot.

Tikpat svarīgi ir pievērst uzmanību telpas noformējumam, piemēram, pie sienām nevajadzētu izvietot izglītojošos vai informācijas resursus par vardarbību.

Noteikti jābūt pieejamam dzeramajam ūdenim un tualetei.

Nepieciešams bērnam nodrošināt iespēju nesastapt aizdomās turamo personu vai šīs personas juridiskos pārstāvjus.

## Nopratināšanas telpas izvietojums

Nopratināšanai jānotiek telpā, kas pielāgota bērna vajadzībām. Telpai jābūt tādai, kas mazina stresu un ir brīva no iespējamajiem traucēkļiem.

Nopratināšanas telpa ir telpa/kabinets, kas ir nodalīta no bērnu dzīvošanas un uzturēšanās telpām. Telpa būtu jāizvēlas

pietiekami klusā vietā, prom no trokšņiem, piemēram, ieejas, uzgaidāmās telpas vai klauzozošām durvīm. Tai jābūt pietiekami klusai, lai izvairītos no fona trokšņiem, kas varētu ietekmēt ieraksta skaņas kvalitāti.

Nopratināšanu nedrīkst traucēt, lai nopratināšanas veicējs un bērns var pilnībā koncentrēties nopratināšanai.

## **Telpas pielietojums**

Nopratināšanai izmantojamai telpai jābūt bez papildus stimuliem nopratināšanas laikā, ja pārējā laikā tā tiek izmantota citām vajadzībām. Piemēram, ja telpa tiek izmantota arī kā psihologa darba kabinets un plauktos atrodas nepieciešamie palīg līdzekļi (piem., smilšu terapijas rotaļlietas), nepieciešams nodrošināt, lai šie plaukti būtu noslēgti.

## **Telpas izmēri**

Jāizvēlas pietiekami liela, ieteicams, garenas formas telpa, lai ir iespēja izvietot visu nopratināšanai nepieciešamo aprīkojumu un bērnam ir vieta, lai justos brīvi un vajadzības gadījumā varētu pārvietoties. Telpas optimālais izmērs - ne mazāka par 8m<sup>2</sup> un ne lielāka par 20m<sup>2</sup>.

## **Logi**

Būtu ieteicams, ka telpa atrodas ēkas sētas pusē, nevis ar skatu pret rošīgu ielu. Logiem jābūt skaņu izolējošiem, aprīkotiem ar žalūzijām vai necaurredzamiem aizkariem.

## **Grīda**

Grīdas segumam jārada mājīgums telpā un jākalpo kā skaņu izolējošam elementam.

## Sienas

Sienām labāk piemēroti silti, gaiši toņi, lai radītu mājīgu noskaņu. Vajadzētu izvairīties no sienu īpašas dekorēšanas vai apzīmēšanas, jo tas var novērst bērna uzmanību. Taču var izmantot neuzkrītošus dekorus telpas „atdzīvināšanai”. Sienām jānodrošina skaņas izolācija starp nopratināšanas telpu un citām telpām.

Telpā jābūt pulksteniem, saskaņotiem gan nopratināšanas telpā, gan kamerā un novietotiem pratinātāja redzamības zonā. Pulkstenim jābūt redzamam arī kamerā.

Spoguļsiena nav obligāts nosacījums, bet pēc nepieciešamības var tikt izmantota.

## Durvis

Noteikti nepieciešamas skaņas necaurļaidīgas (izolējošas) durvis. Pie durvīm jāpiestiprina plāksnīti, kas brīdina citus, ka telpā notiek nopratināšana un tās laikā ieeja aizliegta, kā arī jāievēro klusums.

Skaņas izolācijai ir svarīgi:

1. Neļaut āra troksnim iekļūt telpā;
2. Absorbēt skaņu telpas iekšpusē, lai likvidētu atbalsi.

## Mēbeles un interjera priekšmeti, to izvietojums

Bērniem draudzīgs iekārtojums: ērta telpa, kas nodrošina privātuma izjūtu un atbilst bērna vajadzībām, lai bērns nopratināšanas laikā justos fiziskā un psiholoģiskā drošībā.

Telpā nepieciešams ergonomisks galds un 3-4 krēsli, ar iespēju tos izvietot pēc nepieciešamības. Telpai jābūt mēbelētai tā, lai būtu ērti gan jaunākiem, gan vecākiem bērniem.

Telpā jānovieto slēgti plaukti un skapji. Var izmantot nelielus, neuzkrītošus dekoratīvus interjera priekšmetus, kas telpu padara mājīgāku.

Mēbelēm jābūt vienkāršām un tikai pašām nepieciešamākajām, lai izvairītos no pārbīvēta attēla uz ekrāna, kā arī, lai tās nenovērstu bērna uzmanību.

## **Apgaismojums**

Apgaismojumam jābūt pietiekamam, lai nodrošinātu kvalitatīva attēla iegūšanu, bet neradītu diskomfortu.

## **Palīgīdzekļi**

Nopratināšanas palīgīdzekļiem – anatomiskajām lellēm, ķermeņa shēmām, papīram zīmēšanai, rakstāmlietām utml. jāatrodas noslēgtā skapī, lai bērns tos nevarētu redzēt. Vienlaikus tiem ir jābūt viegli pieejamiem, ja nopratināšanas procesā rodas tāda nepieciešamība.

## **Tehniskie līdzekļi nopratināšanas pārraidīšanai un ieraksta veikšanai**

Nopratināšanu ar tehnisko līdzekļu palīdzību var veikt, izmantojot vienu vai divas kameras. Viena no kamerām ir vērsta uz bērnu, savukārt, otra kamera sniedz vispārīgu nopratināšanas telpas pārskatu.

Kamerai (vai kamerām) jābūt ar tādām tehniskām iespējām, lai nodrošinātu bērna labu redzamību (varētu labi konstatēt bērna uzvedību un reakciju), pārredzētu telpā notiekošo, ar iespēju mainīt attēla attālumu, lai attēls nav graudains.

Nepieciešams augstas kvalitātes trokšņu slāpēšanas mikrofons skaņas ierakstam. Aparatūrai jānodrošina kvalitatīvs video un audio ieraksts ar labu skaņas kvalitāti. Iekārtām jābūt viegli lietojamām.



Monitora ekrāna izmēram jābūt pietiekami lielam (vēlams ne mazākam par 19''), lai attēls būtu kvalitatīvs, skaidri saskatāms, ar labu izšķirtspēju.

Nopratināšanas laikā nav pieļaujama stacionārā telefona atrašanās telpā, mobilajiem telefoniem jābūt izslēgtiem.

*Tehnisko līdzekļu piedāvājuma piemēru skatīt pielikumā.*

## **Aparatūras telpa**

Nopratināšanas telpas tehniskais nodrošinājums paredz attēla un skaņas pieejamību citā telpā, pārraidot nopratināšanu, izmantojot elektroniskās komunikāciju sistēmas, kā arī iespēju procesa virzītājam sazināties ar nopratināšanas veicēju. Visbiežāk bērnu nopratināšanu, izmantojot tehniskos līdzekļus, veic ar psihologa starpniecību. Tādēļ ir svarīgi, lai procesa virzītājs, atrodoties citā telpā, varētu labi redzēt un dzirdēt to, kas notiek nopratināšanas telpā, kā arī nepieciešamības gadījumā sazināties ar nopratināšanas veicēju, lai precizētu uzdodamos jautājumus.

Aparatūra (monitors, aparatūra audio un video ieraksta veikšanai, mikrofons) jāizvieto citā telpā. Aparatūrai jābūt savienojuma iespējām ar citām ierīcēm.

*Tehnisko līdzekļu piedāvājuma piemēru skatīt pielikumā.*

## **Aparatūras operators**

Jābūt pieejamai atbildīgajai personai.

# PIELIKUMS

## Iekārtas/Prasības

### Grozāmā video kamera

Dienas / nakts režīms.

360° pagriezienu leņķis, Slīpuma leņķis no 0° līdz 90°; Maksimālais slīpuma/pagriezienu ātrums 360°/sek, 10x optiskais palielinājums, 10x ciparu palielinājums.

Objektīvs 3.8 (W)mm ~ 38.0 (T) mm, F1,4 – 4,2, F1.6 (W) ~ F3.8 (T) automātiska fokusēšanās, automātisks dienas/nakts režīms vai labāks.

Slēdža ātrums:

PAL: 1/50~1/120,000 sec

Minimālais apgaismojums krāsu režīmā 0.7Lux F1.8, 0.005Lux (Sens-up), vai labāks.

Minimālais apgaismojums melnbaltā režīmā 0.02Lux F1.8, vai labāks.a

Vismaz 500 TV Līnijas krāsu režīmā, 570 TV Līnijas melnbaltajā režīmā

Video izšķirtspēja vismaz 704x576 pikseli.

IRIS kontrole Automātiska/Manuāla (F1.6~Colse 18 step)

Maksimālā patērējamā jauda 3.5W

1/4" SONY Super HAD CCD

Elektroniska jūtīguma paaugstināšana (DSS)

Privāto zonu maskēšana

Savienojamība ar RS-485 protokolu

Barošanas bloks atbilstošs kamerai

### Monitors LED

Ekrāna izmērs 21.5"

Izšķirtspēja 1920x1080 vai lielāka

Kontrasta līmenis 1,000,000:1 vai labāks

Gaišums 250 cd / m<sup>2</sup> vai labāks

Skata leņķis (grādos) 170 / 160
Punkta lielums mm 0.248
Pieslēgvietas: AV/Konektori, HDMI, SCART, Kartes PCMCIA slots, D-SUB, Component, Austiņas
MPEG4 digitālais uztvērējs
<b>Video ieraksta iekārta</b>
Diska kapacitāte 250 GB
Reālā laika ieraksts
Multizona
Savienojuma veidi: HDMI, Composite Video, S-Video in/out, Audio Input (L/R), i.LINK(DV) Input, Composite Video (CVBS), Digital Audio Output (Coaxial), Component Video Output
Disku formāts (rakstīšana) DVD-R / DVD-RW / DVD+R / DVD+RW / DL DVD+R / DL DVD-R
<b>Mikrofons</b>
Augstas jutības
Barošana 12V
<b>Barošanas bloks 12V</b>
<b>Vadības pults</b>
LCD Displejs
Protokols Pelco D, Pelco P
Savienojuma tips Pan/Tilt interface: RS-485 (Remote control up to 1.2 km)
Darbības spriegums 12VDC / 9V Battery
PTZ control Joystick (3 Axis Twist Zoom)
USB Port

Avots: Tehnisko līdzekļu piedāvājuma piemērs uz 2011.gada augustu.

